

2007 GENEL SEÇİM BİLDİRGELERİ ÇERÇEVESİNDE SİYASİ PARTİLER VE ORMANCILIK İLİŞKİLERİ

Erdoğan ATMİŞ

Bartın Üniversitesi, Orman Fakültesi, Orman Mühendisliği Bölümü, BARTIN

ÖZET

Siyasi partiler, ormancılıkta katılımın önemli ilgi gruplarından biridir. Türkiye’de ormancılık politikasının oluşturulmasında siyasi partilerin, özellikle iktidarı elinde bulunduran siyasi partiler ile parlamontoda grubu bulunan siyasi partilerin önemli etkileri vardır. Siyasi partilerin ormancılığa bakışlarını seçim öncesi yayınladıkları seçim bildirgelerinden öğrenmek mümkündür. Seçim bildirgeleri farklı partilerin ormancılık hakkındaki düşünceleri arasındaki benzerlik ve farklılıkları ortaya koymak için de önemli bir kaynaktır.

Bu çalışmada 22 Temmuz 2007 tarihinde yapılan erken genel seçim öncesi, seçime katılan 14 partinin hazırlanmış olduğu seçim bildirgeleri incelenmiştir. Bu incelemeler sonucunda elde edilen bilgiler analiz edilerek sekiz ayrı başlık altında değerlendirilmiştir. Ayrıca ilk üç sırayı alan partilerin (AKP, CHP ve MHP) 2002 Genel Seçimi öncesi hazırlanmış oldukları seçim bildirgeleri, 2007’deki seçim bildirgeleriyle karşılaştırılmıştır.

Elde edilen bulgular değerlendirildiğinde; siyasi partilerin, parti programlarında ve seçim bildirgelerinde ormancılığa gereken önemi vermedikleri, ormancılık konusundaki düşüncelerini tutarlı politikalara dayandırmadıkları görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Siyasal partiler, Ormancılık politikası, Orman-toplum ilişkileri, Genel seçim

RELATIONS OF POLITICAL PARTIES AND FORESTRY BASED ON 2007 GENERAL ELECTION DECLARATIONS

ABSTRACT

In terms of participation in forestry, political parties are one of the important stakeholders. While forestry policy is formed in Turkey, political parties, particularly the parties in power, have important effects on it. Approaching of political parties to forestry can be learned from declarations published by them before elections. Election declaration is an important source to evaluate the similarities and differences between opinions of different parties about forestry.

This study examines the election declarations published by 14 different parties joined the election of 22nd June 2007. The findings are analyzed and evaluated under eight different headlines. Moreover, the declarations of top three parties (AKP, CHP and MHP) are compared with previous declarations published in 2002 elections.

The study shows that Turkish political parties do not consider forestry in their declarations, and their opinions about forestry are not based on consistent politics.

Keywords: Political parties, Forestry policy, Forest-society relations, General election

1.GİRİŞ

Ormancılık politikasının partiler üstü bir niteliğe sahip olması, iç politika aracı yapılmaması, iktidar değişikliklerinden etkilenmemesi ülke ormancılığının başarılı olmasını sağlayacak önemli unsurlardır (Eryılmaz, 1985). Fakat ne yazık ki ormanlar zaman zaman partilerin siyasal propagandalarına kurban edilebilmektedir. Örneğin, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'ndaki "Ormanların tahrip edilmesine yol açan hiçbir siyasal propaganda yapılamaz" hükmüne karşın, 1970 yılında iktidar ve muhalefet partileri bir araya gelip uzlaşma halinde "Orman suçları için genel af çıkarılamaz" hükmünü Anayasadan çıkarabilmişlerdir. Bu hüküm sonradan 1982 Anayasası yapılırken Anayasaya tekrar konulmuştur (Özdönmez vd., 1996).

Belirlenen ulusal ormancılık politikası amaçlarına ulaşılabilmesi için öncelikle saptanan amaçların tüm ilgili kişi, grup veya örgütlerce benimsenmiş olmasında yarar bulunmaktadır (Gümüş, 2004). Siyasi partiler, ormancılıkta katılımın önemli ilgi gruplarından biridir. Türkiye'de ormancılık politikasının oluşturulmasında siyasi partilerin, özellikle iktidarı elinde bulunduran partiler ile parlamontoda grubu bulunan siyasi partilerin önemli etkileri vardır (Atmış, 2003a; Atmış, 2003b; Anonim, 2005). Krott (2005) da ormancılık politikası hakkında önemli kararlar alınması sırasında üst düzey yönetim, parlamento ve siyasal partilerin katılımının çok önemli olduğunu belirtmektedir.

Ülkemizde siyasi partilerin ormancılık politikalarını belirlemedeki önemli etkilerine rağmen, hem siyasal partiler, hem de ormancılık üzerindeki etkileri hakkında ormancılık politikası açısından yeterince inceleme yapılmadığı söylenebilir. Bu çalışmanın çerçevesi bu boşluğu doldurmaktan öte 2007 Genel Seçimleri özelinde partilerin seçim bildirelerini inceleyerek, partilerin ormancılık hakkındaki yaklaşımlarını ortak bir zeminde değerlendirme çabasıyla sınırlıdır. Seçim bildirelerinde partilerin orman ve ormancılık hakkındaki görüşlerinin tamamını bulmak mümkün değildir. Fakat bu belgelerden partilerin bu konulara yaklaşımları hakkında önemli ipuçları elde edilebilir. Bu çalışma bir anlamda 2002 Genel Seçimleri ile ilgili olarak Atmış (2003b) tarafından yapılan "Ormanlarımız ve Siyasal Partiler" adlı çalışmanın devamı niteliğindedir. Adı geçen bu çalışmanın sonucunda: "Siyasi partilerin, parti programlarında ve seçim bildirelerinde ormancılığa gereken önemi vermedikleri, ormancılık konusundaki düşüncelerini tutarlı politikalara dayandırmadıkları görülmektedir... Sürdürülebilir ormancılığın gelişmesi için; partilerin ormanları toplumsal kaynak olarak kabul ederek politika oluşturmaları ve bu politikaları orta ve uzun vadeli planlara dayandırmaları gerekmektedir. Partilerin, bu tür politikalar oluşturabilmek için; bünyelerinde bulunan AR-GE birimlerinden, üniversitelerden ve başta ormancılık meslek örgütleri olmak üzere sivil toplum örgütlerinden destek almaları gerekir. Aksi takdirde partilerin kalıcı politikalar oluşturması çok zordur." gibi saptamalar ve öneriler yapılmıştır.

Bulgular içinde yer alan genel bilgiler kısmında partilerin ormancılık politikalarına ilişkin bazı niceliksel değerlendirmeler yapılmıştır. Konuya ilişkin niteliksel değerlendirmelere ise geri kalan yedi başlık altında yer verilmiştir. Bulguların son bölümünde 2007 Genel Seçimi'nde ilk üç sırayı alıp mecliste grup kurma hakkını kazanan üç parti olan Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP), Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) ve Milliyetçi Hareket Partisi (MHP)'nin bu seçimdeki politikaları, bir önceki genel seçim olan 2002 genel seçimlerindeki politikalarıyla karşılaştırılmıştır. Sonuç kısmında bulguların değerlendirmesi yapılmıştır.

2. MATERYAL VE METOT

Partilerin ormancılık konusunda belli politikalar oluşturarak bu politikalarını, parti programları, seçim bildireleri ve diğer belgeler aracılığıyla kamuoyuna duyurmaları gerekmektedir (Anonim, 2005). Bu çalışmada partilerin orman ve ormancılık hakkındaki düşüncelerini öğrenmek için; 22 Temmuz 2007 tarihinde yapılan genel seçimler için hazırladıkları "Seçim Bildireleri (Beyannameleri)" incelenmiştir. Partilerin seçim bildirelerine resmi web siteleri aracılığıyla ulaşılmıştır. Bu nedenle partilerin seçim bildirelerinden alınarak "Bulgular" kısmında verilen alıntılar için metin içi atfı verilmemiştir. Her parti hakkındaki bilgi o partinin web sitesinde bulunan seçim bildiresinden alınmıştır (Partilerin WEB adresleri).

2007 Genel Seçimlerine katılan 14 partinin listesi, kısaltmaları ve 2007 Milletvekili Genel Seçimlerinde aldıkları oy oranları Tablo 1’de gösterilmiştir (YSK, 2008).

Tablo 1. Siyasal Partiler ve 2007 Seçimlerindeki Oy Oranları

<i>Parti Adı</i>	<i>Kısaltma*</i>	<i>2007 Oy Oranı (%)**</i>
Adalet ve Kalkınma Partisi	AKP	46,52
Aydınlık Türkiye Partisi	ATP	0,29
Bağımsız Türkiye Partisi	BTP	0,52
Cumhuriyet Halk Partisi	CHP	20,90
Demokrat Parti	DP	5,44
Emek Partisi	EMEP	0,07
Genç Parti	GP	3,04
Halkın Yükselişi Partisi	HYP	0,51
İşçi Partisi	İP	0,36
Liberal Demokrat Parti	LDP	0,10
Milliyetçi Hareket Partisi	MHP	14,27
Özgürlük ve Dayanışma Partisi	ÖDP	0,15
Saadet Partisi	SP	2,34
Türkiye Komünist Partisi	TKP	0,23

*Makalenin geri kalan kısmında partiler için bu kısaltmalar kullanılacaktır.

**Bağımsız adayların oy oranları bu listede yer almamaktadır.

Bu partilerin bir kısmının seçim bildirelerinin özensiz hazırlandığı ve slogan yığınlarıyla doldurulmuş sığ bilgilerden oluştuğunu söylemek mümkündür. Bu nedenle bazı partilerin orman ve ormancılığa bakışı yeterince irdelenememiştir.

Çalışmada öncelikle partilerin seçim bildirelerinde yer alan ormancılıkla doğrudan veya dolaylı olarak ilgili bütün sözcükler belirlenerek analiz edilmiştir. Bu analize göre ormancılıkla ilgili olarak seçilmiş sözcüklerin parti seçim bildiresinde yer alıp almadığı, yer alıyorsa kaç defa yer aldığı tespit edilmiştir. Bu analiz sonuçları Tablo 2’de gösterilmiştir. Daha sonra partilerin ormancılığın önemli konularına bakışlarını sorgulayacak şekilde oluşturulmuş yedi ayrı başlıkta partilerin seçim bildirelerindeki ifadeleri analiz edilmiştir. Bu ifadelerdeki benzerlik ve farklılıklar ortaya konmuştur. Ayrıca, seçimde ilk üç sırayı alan partilerin seçim bildireleri, 2002 seçimleri için yayınladıkları bildirelerle karşılaştırılarak dokuzuncu başlık altında değerlendirilmiştir.

3. BULGULAR

3.1. Genel Bilgiler

Partilerin ormancılık konularına ilgilerini niceliksel olarak ölçmek için; ormancılıkla ilgili bazı terimlerin seçim bildirelerinde hangi ölçüde yer aldığı sorgulanmıştır. ATP, BTP, GP, LDP, SP ve TKP’nin Tablo 2’de verilen ağaçlandırma, ekosistem, orman vb. terimlerin hiçbirine seçim bildiresinde yer vermediği, geri kalan partiler

çinde de üç partinin öne çıktığı görülmektedir. Söz konusu terimlere CHP'nin 45, AKP'nin 31 ve MHP'nin 22 kere yer vermesi ve bu partilerin %10 barajını aşmış meclise girmeye hak kazanan üç parti olması ilginçtir. Tablo 2'deki diğer partilerin ormancılık konularına ilgisinin niceliksel olarak oldukça düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Partiler ve Seçim Bildirgelerinde Kullandıkları Ormancılıkla İlgili Terimler

	AKP	CHP	DP	EMEP	HYP	İP	MHP	ÖDP
Ağaçlandırma	2	3	0	0	0	0	0	0
Biyolojik Çeşitlilik	1	1	1	0	0	0	1	0
Doğa/Doğal	1	5	0	3	0	2	1	2
Doğal Kaynak	3	1	0	0	0	0	0	1
Ekoloji/Ekolojik	1	1	1	0	0	0	3	4
Ekosistem	0	0	0	0	1	0	1	0
Endemik	0	0	0	0	0	0	2	0
Erozyon	2	4	0	0	1	0	1	0
Habitat	0	0	0	0	0	0	0	0
Kent Ormanı	1	0	0	0	0	0	0	0
Küresel Isınma	0	4	0	1	0	0	0	0
Milli Park	0	1	0	0	0	0	0	0
Orman	7	16	5	0	6	1	3	2
Orman Köylüsü	2	5	1	0	0	0	5	0
Orman Yangını	0	0	0	0	0	0	0	0
Ormancılık	3	2	0	0	0	0	4	0
Sür. Kalkınma	8	1	0	0	1	0	1	0
Sür.Ormancılık	0	0	0	0	0	0	0	0
Yaban Hayatı	0	1	0	0	0	0	0	0
TOPLAM	31	45	8	4	9	3	22	9

3.2. Orman Mülkiyeti ve İşletmeciliği

Orman mülkiyeti ve işletmeciliği konusunda 14 parti içinde sadece CHP görüş bildirmektedir. CHP bir taraftan devlet ormanları devlet tarafından işletilmeye devam edilecektir derken, diğer taraftan geliştirecekleri “Bölgesel Ormancılık Kalkınma Proje”leriyle orman alanlarının korunması ve işletmesini yöredeki orman köylüsü ve kooperatiflerin sorumluluğuna vereceğini duyurmaktadır. CHP Programında, üstelik aynı paragrafta yer alan iki çelişkili ifadenin varlığı seçim bildirgelerinin ciddiyetine gölge düşürmektedir. Çünkü devlet ormanlarının devlet tarafından işletilmesiyle, orman köylüsü veya kooperatifleri tarafından işletilmesi tamamen farklı politikaların ürünüdür.

Orman sınırları dışına çıkarılmış alanların değerlendirilmesi konusu da mülkiyet ve işletmecilik kapsamında değerlendirilebilir. Bu konuda da sadece DP ve CHP'nin değerlendirmeleri vardır. İktidarı sırasında Anayasa'nın 169. ve 170. maddelerini değiştirme girişiminde bulunarak, 2/B ile orman dışına çıkarılmış alanları satıp 25 milyar dolar kazanmayı uman AKP'nin seçim beyannamesinde bu konuya tek cümle dahi yer vermemesi dikkat çekmektedir (Atmış, 2003c; Türker, 2003).

DP bildirgesinde “ Orman vasfını yitirdiği için orman sınırları dışında kalan yerler, gelir getirecek şekilde değerlendirilecektir” derken, DP'nin bu alanları satmayı mı, yoksa kiralamayı mı düşündüğü, bu alanları değerlendirirken önceliği işgalcisine mi, yoksa açık artırma ile en çok parayı verene mi vereceği belli değildir.

Öte yandan CHP'nin bu konudaki önerisi de belirsiz ifadeler içermektedir. CHP, bir yandan “2/B olarak adlandırılan, orman sınırları dışına çıkarılmış olan yerlerle ilgili sorun, toplum yapımıza ve ormancılık tekniğine uygun biçimde ve adil bir şekilde çözümlenecektir” demektedir, diğer yandan kentsel yerleşim alanına dönüşmüş veya turizm amaçlı kullanılan 2/B alanlarındaki mülkiyet sorunlarını çözeceklerini, buralardan sağlanacak

kaynakla yeni orman alanları kuracaklarını belirtmektedir. CHP hem toplum yararına, hem de ormancılık tekniğine uygun çözümü nasıl oluşturacağını açıklamamaktadır.

Yine CHP orman alanlarındaki tahsis ve izinler konusunda daha katı düşünmekte, kesin bir zorunluluk ve büyük bir toplumsal yarar olmadıkça bu tür uygulamalara izin vermeyeceğini, tahsislerin ancak daha özenli ve teknik ölçütlere dayandırılarak yapılacağını belirtmektedir. Bildirgelerde devlet ormanlarının mülkiyetini özelleştireceğini belirten herhangi bir parti bulunmamaktadır.

3.3. Orman Toplum İlişkileri

Orman köylüsünün durumunu iyileştireceğini belirten partiler; AKP, CHP, DP ve MHP'dir. Bu partilerden AKP, orman köylüsünü kalkındıracağını ve gelirlerini arttıracığını, bunu çok yönlü destekleri ve orman gelirlerinden köylüye aktarılan kaynakları daha yüksek düzeye çıkararak yapacağını belirtmektedir. MHP ise hem orman köylüsünü kalkındırarak, hem de koruma hizmetlerini yaygınlaştırarak aynı sonucu elde edeceğini belirtmektedir.

Bir başka parti DP ise; orman köylüsünün durumuna daha farklı açıdan değinmekte, "orman köylüsünün ormanları sahiplenmesi sağlanacak, mevcut ihtilaflar sona erdirilecek, orman niteliğini kaybeden alanlar kullanıma açılacaktır" demektir. Buradaki "sahiplenme"nin ne tür bir sahiplenme olduğu ve ihtilafları sona erdirmenin nasıl yapılacağı belirtilmemektedir. Zaten orman köylüsünün kullanımında olan orman niteliğini kaybetmiş alanların tekrar onların kullanımına nasıl verileceği de açıklanmamaktadır.

Öte yandan CHP ve MHP'nin konuya yaklaşımı benzer niteliktedir. "Orman köylüsünü, devletle sürekli kavgalı olmaktan kurtaracağız" diyen partilerden MHP, bunu orman kadastro ve genel kadastroyu birleştirip mülkiyet sorununu çözerek yapacağını söylerken, CHP'nin bu konuda neyi kastettiği ve bunu nasıl yapacağı bilinmemektedir. Fakat CHP'nin orman köylüsünün gelirlerini arttırmak konusunda farklı önerileri vardır. Bu parti orman emvali üretiminde, tohum ve fidan üretiminde, ağaçlandırma, erozyon kontrolü, rehabilitasyon (iyileştirme) ve mera ıslahı çalışmalarında orman köylülerine iş vererek bu kesimin gelirlerinin arttırılabileceğini önermektedir.

Sözü edilen partiler, gerek orman köylüsünü kalkındırma, gerek de bu kesimin gelir düzeyini artırma iddialarını, ormancılık yönetiminde yıllarca yapılmış olan bir hatayı sürdürerek ortaya koymaktadır. Gerçekten orman köylüsünün fakirliğinin sadece ormandan elde edilecek gelirlerle ve sadece ormancılık örgütünün çalışmalarıyla önlenemeyeceği, bunu başarmak için tüm devlet kurumlarının eşgüdümlü olarak çalışacağı planlı etkinliklere ve orman dışı maddi kaynaklara ihtiyaç olduğu ilgili belgelerde belirtilmemektedir.

Partilerin orman toplum ilişkilerini ormancılık biliminden farklı olarak ele aldığı söylenebilir. Günümüzde "Orman Toplum İlişkilerinin" sadece orman köylülerini ilgilendirmediği, toplumun diğer kesimlerinin de ormanlarla çok yakın ilişkide olduğu, örneğin orman toplum ilişkilerini "kırsal nüfusun ormanla ilişkisi" ve "kentli nüfusun ormanla ilişkisi" şeklinde ikiye ayırdığı düşünüldüğünde (Ekizoğlu, 1997; Özdönmez vd., 1999, Atmış, 2004), partilerin kentli-orman ilişkileri üzerinde durmadıkları görülmektedir. Bu konu sadece MHP ve HYP'nin seçim bildirgelerinde ifade edilmektedir. MHP; doğal zenginliklerin toplum tarafından sahiplenilmesi ve çevre duyarlılığının geliştirilmesi için eğitime ve kamuoyunun bilgilendirilmesine önem verdiğini belirtmektedir. HYP ise; "Televizyon programları ve ders kitaplarında, başta ormanlarımız olmak üzere, çevre korunmasının ve geliştirilmesinin yoğun bir şekilde işlenmesini sağlayacağız" diyerek orman köylüsü dışındaki kitleyi de dikkate aldığını göstermektedir.

3.4. Politika ve Mevzuat Değişiklikleri

Ormanların kurtarılması ve korunması için yeni anayasal güvenceler oluşturacağını söyleyen tek parti HYP'dir. Ormanların tahribini insanlık suçu olarak takibe alacağını söyleyen HYP, ormanların korunması için katı yasal düzenlemeler yapmaktan yanadır. CHP ormandan usulsüz yararlanmanın ve her türlü işgalin önüne geçmek için sosyoekonomik önlemler almayı önermektedir. Fakat önlem olarak Orman Kanunu'nda değişiklik yaparak "kestane, fıstık çamı ve incir ağaçlarının bulunduğu arazilerin mülkiyet sorununu çiftçi lehine çözümleme" den yanadır. Ancak böyle bir çözümün işgali önlemek yerine, yeni işgallere yol açması kaçınılmazdır.

Tarım, orman, çevre ve su idaresini tek bir çatıda toplayacağını belirten DP, ormancılık örgüt yapısında değişiklik yapacak tek parti olarak öne çıkarken, MHP; orman köylülerine tarımsal üretim yapabileceği arazi tahsis ederek, onları orman dışına çıkarmayı ve onlardan boşalan yerleri ormanlaştırmayı hedefleyen, halen mevzuatta da bulunan (6831 Sayılı Orman Yasası, Md. 13) bir anlayışı benimsemektedir.

3.5. Plan Proje ve Kadastro Çalışmaları

Ormancılıkla ilgili plan, proje ve kadastro çalışmalarına doğrudan atıfta bulunan partiler sadece CHP ve MHP'dir. MHP orman kadastro ve genel kadastroyu birleştireceğini söylerken, CHP ne şekilde yapacağını belirtmese de, orman kadastro ve tahdit işlemlerini en kısa sürede bitireceğini iddia etmektedir. CHP kadastro yanlışlıklarını düzelterek, orman vasfını yitirmiş olan toprakları, orada oturmakta olan çiftçinin kullanımına açarak "tekrar" tarımın hizmetine sokacağını, bu tür alanları "yozlaşmış rant ilişkilerinin değil, kırsal ekonominin ve orman köylüsünün refahını geliştirmek amacıyla" değerlendireceğini belirtmektedir. Buradaki "tekrar" tarımın hizmetine sokmakla neyin kastedildiği belli değildir. Bilindiği gibi orman alanı dışına çıkarılmış alanlar geçmişte orman olan, fakat daha sonradan orman vasfını kaybettiği gerekçesiyle orman dışına çıkarılmış alanlardır.

AKP, seçim bildirgesinde bu konuya doğrudan yer vermemekte, ormanların da yerleşim, sanayi, turizm, tarım ve koruma alanlarıyla birlikte bir bütün olarak ele alınarak planlanacağını açıklamaktadır.

3.6. Ormancılık Hizmetleri ve Korunan Alanlar

Günümüzde ormancılık hizmetleri içinde korunan alanlar öne çıkmaktadır. AKP, "Biyolojik çeşitliliği koruma" vurgusunu yaptığı korunan alanlar konusunda, Avrupa ülkelerine göre Türkiye'nin üstünlüğünü öne çıkarmakta, "Ekoturizm" ve "Ekotarımı" yaygınlaştırarak topluma hizmet sunacağını belirtmektedir. Bu parti ayrıca kendi iktidarları döneminde uygulamaya konulan ve 56 ilde kurulan kent ormanlarını, sadece "mesire yeri" düzeyine indiren dar bir değerlendirmenin konusu yapmaktadır.

Öte yandan CHP, daha çok ülkenin sahip olduğu doğal ve kültürel kaynakları turizmin hizmetine sunmak için korumanın önemine değinmektedir. "Müze ören yerleri ve milli parkların korunmasını ve bakımını en üst düzeye çıkaracağız. Bu alanları, gelecek nesillere korunup kollanarak bırakılacak şekilde turizme kazandıracağız... Korunan bir doğa ve kültürün, turizmin asıl ve kalıcı girdisi olduğunu unutmayacağız" gibi değerlendirmeler CHP'nin bildirgesinde ormancılık hizmetlerine ilişkin öne çıkardığı tespitlerdir. CHP konuyu böyle değerlendirirken, İP; tarım ve orman alanlarının turizm bahanesiyle betonlaştırılmasına son vereceğini açıklamaktadır.

3.7. Ağaçlandırma, Özel Ormancılık ve Teşvikler

AKP, küresel iklim değişikliğine ve erozyona karşı bir önlem olarak orman alanlarının korunmasını ve genişletilmesini etkinliklerinin öncelikleri arasında saymaktadır. Daha önce yılda ortalama 75 bin hektar olan ağaçlandırma miktarını, kendi yönetimleri döneminde 400 bin hektar gibi abartılı bir rakama ulaştırdıklarını belirten AKP, bu ağaçlandırmalar sayesinde Türkiye'nin dünyada orman alanını artıran ülkeler arasına girdiği

üzerinde durmaktadır. Türkiye’de orman alanlarının artıp artmadığı tartışmalı olduğu gibi, var olan artışın yapılan ağaçlandırma çalışmalarından çok, ülkenin demografik yapısında yaşanan değişimlere dayandığı öne sürülmektedir. Sözü edilen rakam ile AKP’nin seçim bildirgesinde konulan hedefler içinde verilen rakamlar çelişmektedir. Bildirgede; “Ağaçlandırma, erozyonla mücadele ve iyileştirme (rehabilitasyon) çalışmalarında ortalamaları 500 bin hektara çıkaracak” denirken, yukarıda verilen ağaçlandırma miktarının erozyonla mücadele ve iyileştirme çalışmalarını da kapsadığı ortaya çıkmaktadır. AKP ayrıca “yeşil kuşak ormancılığına hız vererek, daha yaşanabilir kentler” oluşturma konusuna da değinmektedir.

Öte yandan CHP; 4122 sayılı “Milli Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Seferberlik Kanunu”nun uygulamalarına hız vereceğini, tarım topraklarının amaç dışı kullanımını önleyeceğini, erozyonu önleyici önlemleri yaygınlaştıracağını, Devlet orman arazilerinde ve vatandaş arazilerinde endüstriyel odun hammaddesi üretmek üzere hızlı gelişen türler ve meyveli orman ağacıyla özel ağaçlandırma çalışmalarına hız verileceğini belirtmektedir. Aynı parti ekolojik yerine ekonomik yönü ağır basan bir ağaçlandırma şeklini tercih etmektedir. Bir diğer parti MHP, orman köylüsüne ve talep eden gerçek ve tüzel kişilere bedelsiz arazi tahsis ederek özel ormancılığı geliştireceğini, verimli tarım topraklarını koruyacağını, amaç dışı kullanım ve erozyonu önleyeceğini iddia etmektedir. Halbuki özel ormancılık için bedelsiz arazi tahsisi ormancılık mevzuatında uzun süreden beri bulunmaktadır (6831 Sayılı Orman Yasası, Md. 57 ve Milli Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Seferberlik Yasası, Md. 2, Md. 3 vb.).

3.8. Orman ve Çevre

Çevre konusunun güncelliğinden olsa gerek, “orman ve çevre” konusu diğer başlıklara göre daha çok partinin ilgi alanına girmektedir. Doğal kaynak, biyolojik çeşitlilik, sürdürülebilir kalkınma gibi kavramlara özel atflarda bulunan AKP; doğal kaynakları korumayı ve gelecek nesillere aktarmayı en temel görevleri arasında saymakta, Türkiye’yi bu değerlerin korunduğu, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkını gözetten bir ülke yapmayı hedeflemekte, gelecek kuşakların hakkını gözeterek, ekonomik kalkınmayı ve doğal kaynaklardan herkesin adil biçimde yararlanmasını sağlayacak çevre yönetim sistemleri oluşturmayı benimsemektedir. Söz konusu yönetim sisteminin kurulması için AKP’nin temel ilkeleri ise “kullanan-kirleten öder, sürdürülebilir kalkınma, kamu-özel işbirliği, çevre bilincinin yaygınlaştırılması ve katılımcılık” tır.

Bu parti dışında HYP, siyasetin en hayati hizmeti olarak; “doğa tahribi ve bu tahribin besleyici unsurları olan düzensiz kentleşme, ormanların talanı, denizlerin kirletilmesi, su kaynaklarının israfı gibi büyük felaketlerle mücadeleyi” göstermektedir. HYP, toprak erozyonunu en büyük felaketlerden biri olarak kabul etmekte, çağdışı kentleşme ve denetimsiz yapılaşma ile orman yağmacılığını çölleşmenin en önemli nedenleri olarak görmektedir. HYP ayrıca CHP ile birlikte çevre sorunlarıyla mücadelede TEMA gibi sivil toplum örgütleriyle birlikte mücadele etmeyi öneren iki partiden biridir.

Bunlardan başka CHP; biyolojik çeşitlilik, sürdürülebilir kalkınma, erozyonla mücadele, ekolojik denge gibi kavramlara vurgu yaparak, doğal, kültürel ve tarihsel çevreyi koruyacağını, üretimde çevre dostu yöntemleri kullanacağını, kentlerdeki yeşil alanları ranta konu yapmayarak koruyacağını ve kişi başına düşen yeşil alan miktarını artıracığını, biyolojik çeşitliliği, su havzalarını ve orman varlıklarını koruma altına alacağını, erozyonla mücadeleyi sivil toplum örgütleriyle birlikte sürdüreceğini, yabancı bitki ve hayvanların yaşama ortamlarının korunmasına özel önem vereceğini, ormanları ekolojik denge kavramı içerisinde gelecek nesillere aktarabilmek için gereken kararlılığı göstereceğini belirtmektedir. Ayrıca MHP; doğal kaynakların korunması ve çevre sorunları konusunda toplumun eğitimi ve kamuoyunun bilgilendirilmesi gerektiğini düşünürken, ülkedeki biyolojik çeşitliliğin ve genetik kaynakların araştırılması, korunması ve ekonomik değer kazandırılmasını sağlamaktan söz etmektedir.

Diğer partilerden ÖDP’nin bu bildirinin kapsamına giren konuya ilişkin tek düşüncesi; tarımsal alanların ve ormanların yapılaşma ya da sanayi tesisleri kurma yoluyla amaç dışı kullanımına son vermek, tarım ve orman alanlarının bütünlüğünü sağlamaktır.

3.9. 2002 Genel Seçimleriyle Karşılaştırmalar

Bu bölümde 2007 Genel Seçimlerinde ilk üç sırayı alan AKP, CHP ve MHP'nin 2002 yılında yapılan genel seçimlere göre orman ve ormancılık alanındaki düşüncelerindeki benzerlik ve farklılıklar karşılaştırılacaktır. Bu karşılaştırmalar için Atmış (2003b)' tan yararlanılmıştır.

AKP 2002 yılında mülkiyeti devlette kalmak üzere ağaç dışındaki orman ürünleri üzerindeki kullanma hakkı ve muhafaza sorumluluğunu orman köylüsüne devretme, ormanların yönetimi için 50 yıllık ana plan yapma ve odun dışı ürünleri kullanma hakkı üzerinde dururken, 2007'de bu konularda hiçbir görüş belirtmemektedir. Yönetimde olduğu 2002-2007 yılları arasında ormancılık alanında anayasal düzeyde önemli değişiklikler yapmaya kalkın AKP hem 2002, hem de 2007 seçim beyannamelerinde politika ve mevzuat değişiklikleri yapacağı şeklinde bir açıklamada bulunmamaktadır. 2002 yılında korunan alanlara hiç değinmeyen AKP, 2007 yılında biyolojik çeşitlilik, ekoturizm, ekotarım, kent ormanı, yeşil kuşak ormancılığı gibi kavramları gündeme getirmektedir. 2007'de, 2002'deki özel ormancılığı destekleme anlayışından vazgeçen AKP, daha çok iktidarı döneminde yaptığını iddia ettiği yüksek ağaçlandırma miktarlarını öne çıkarmaktadır. AKP, çevre ve orman konusunu daha çok sürdürülebilir kalkınma ekseninde ele almakta, doğal kaynak, biyolojik çeşitlilik, çevre bilincinin yaygınlaştırılması, katılımcılık gibi kavramlara atıfta bulunarak 2002'de boş bıraktığı bu alanı doldurmaktadır.

CHP 2002 yılındaki ormanların korunması ve işletilmesinin orman köylüsü ve kooperatiflere devredilmesi iddiasını, çelişkili de olsa 2007 yılında da benimsemektedir. CHP 2002'de "orman alanı dışına çıkartılan arazilerin ekonomik açıdan değerlendirilmesi için 2/B uygulaması başlatacağız" derken, 2007'de kendince bir sınıflama yaparak 2/B alanlarını kırsal alandakiler ve kentsel yerleşime dönüşmüş veya turizm amaçlı kullanılan alanlar olarak ikiye ayırmaktadır. Kırsaldaki alanları toplum yapısına ve ormancılık tekniğine uygun olarak, diğerlerini de belli bir "kaynak" sağlayarak çözecek belirsiz bir çözüm önermektedir. 2002'de ormanlardan sağlanan gelirin önemli bir bölümünün orman köylüsüne aktarılmasını savunan ve ormanların korunup işletilmesinde "devlet-orman köylüsü-kooperatif" işbirliğini öne çıkaran CHP, 2007'de "orman köylüsünü devletle sürekli kavgalı olmaktan kurtaracağız" noktasına gelmiştir. CHP, orman ürünleri üretimi, tohum ve fidan üretimi, ağaçlandırma, erozyon kontrolü vb. işleri orman köylüsüne yaptırarak orman köylüsünün gelirlerini arttıracığı görüşüne yer vermektedir.

MHP, 2002 yılındaki seçim bildirgesinde; "orman köylüsüne ormanlara zarar vermeden yapılabilecek iş imkanları açılacaktır" diyerek, bazı orman işlerinin orman köylülerine yaptırılmasını savunurken 2007'de aynı vurguyu yapmamaktadır. MHP 2002 yılındaki seçim bildirgesinde bulunan "Orman köylüsünün devletle sürekli kavgalı olma halinden kurtarılacağı, orman kadastro ve genel kadastro birleştirileceği, erozyonun önleneceği, özel ormancılığın teşvik edileceği" şeklindeki yaklaşımlarını 2007'de de sürdürmüştür. Aynı partinin ormancılık konularına yaklaşımını 2007 yılında, 2002 yılına göre daha ayrıntılı şekilde ele aldığı söylemek mümkündür.

4. SONUÇ

Bulgular kısmında dokuz ayrı başlık altında analiz edilen bilgiler değerlendirildiğinde aşağıdaki sonuçlara varmak mümkündür: 2007 seçimleri sonucunda seçim barajını aşır Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne girmeyi başaran üç parti (AKP, CHP ve MHP) seçim bildirgesini daha ciddi hazırlamış partiler olarak öne çıkmaktadır. Bu partilerin ormancılıkla ilgili konulara seçim bildirelerinde diğer partilere göre daha fazla yer veren partiler olması dikkat çekmektedir.

Seçime giren partilerden hiçbiri devlet ormanlarının mülkiyetini özelleştireceğine yönelik bir açıklamada bulunmamaktadır. 2/B konusunda sadece DP ve CHP'nin pek de açıklayıcı olmayan ifadeleri vardır. İktidarı döneminde bütün 2/B alanlarını "orman köylüsü olmayanlara" da "satma" yönünde Anayasa değişikliği yapmayı göze alan AKP'nin bu konuya 2002 yılında yaptığı gibi (Atmış, 2003b) seçim bildirgesinde yer vermemesi dikkat çekmektedir.

Değınilen partiler, orman toplum ilişkilerini sadece orman köylüsünün kalkındırılması düzeyinde ele almaktadır. Yine bu siyasi örgütler orman köylüsünün fakirliğinin sadece ormandan elde edilecek gelirlerle ve sadece ormancılık örgütünün çalışmalarıyla önlenemeyeceğı, bunu başarmak için tüm devlet kurumlarının eşgüdömlü olarak çalışacağı, planlı etkinliklere ve orman dışı maddi kaynaklara ihtiyaç olduğuna yönelik herhangi bir açıklama seçim bildirgelerinde yer almamaktadır. Ayrıca, orman toplum ilişkilerini “orman-kentli” ilişkilerini kapsayacak şekilde ele alan bir yaklaşıma sadece MHP ve HYP'nin seçim bildirgelerinde yer verildiğini söylemek mümkündür.

Ormancılık tarihi doğru değerlendirilemediğı için; bazı partiler daha önce uygulanmaya çalışılmış, fakat başarı sağlamamış çözüm önerilerini tekrar gündeme getirmektedir. Mevzuatta bulunan pek çok konu sanki hiç yokmuş gibi yeniden önerilmektedir. Üstelik bunu daha çok iktidara aday olan ilk üç parti yapmaktadır. DP, örgüt yapısında değışiklik yapmayı gündeme getiren tek partidir.

Bu partilerden CHP ve MHP, orman kadastrosunun tamamlanmamış olmasını önemli bir sorun olarak görmekte ve farklı yöntemlerle de olsa orman kadastrosunu en kısa sürede tamamlayacaklarını belirtmektedirler.

Öte yandan ormancılık hizmetleri ve korunan alanlar konusunda AKP ve CHP'nin değerlendirmeleri öne çıkmaktadır. Korunan alanlara verilen önemin içeriğinde; bu alanların barındırıldığı ekolojik zenginliğin sürdürülebilir şekilde korunmasından daha çok, bu alanlara yönelecek turizm talebine ve sağlanacak turizm gelirlerine odaklanılmaktadır.

Ormancılığın en önemli konularından biri olan ağaçlandırmalar konusunda üç parti değerlendirme yapmaktadır. AKP daha çok iktidarı sürecinde abartılı olarak ifade ettiği ağaçlandırma miktarını aynı yöntemleri kullanarak arttıracığı görüşüne yer verirken, CHP ve MHP özel ağaçlandırmaların önünü açacak teşvikler geliştireceklerini belirtmektedir.

“Orman ve Çevre” konusu çoğu partinin ilgi gösterdiği en güncel konu başlığıdır. Beş ayrı parti (AKP, HYP, CHP, MHP ve ÖDP) bu konuda farklı terimler kullansalar da doğal kaynaklar üzerindeki yıkımlarla mücadele edebilmek için çeşitli öneriler geliştirmişlerdir.

İncelenen dönem içinde iktidar partisi olan AKP'nin bu dönem içinde gündeme getirdiğı 2/B ve orman işletmeciliğın özelleştirilmesi gibi çeşitli konuları seçim beyannamesinde hiçbir şekilde gündeme getirmediğı görölmektedir. Ayrıca AKP hükümetleri ve Çevre ve Orman Bakanlığı'nın ormanlarla ilgili olarak abartılı rakamlar verme ve kamuoyunu yanıltıcı söylemler kullanma yönteminin AKP seçim bildirgesinde de sürdürüldüğü görölmektedir.

Özellikle CHP'nin seçim bildirgesinde tutarlı bir söylem oluşturamadığı söylenebilir. CHP'nin sorunların çözümü için geliştirdiğı öneriler birbiriyle çelişmektedir. Bu partinin 2002 ile 2007 seçim bildirgelerinin karşılaştırılması sırasında da farklı konularda çelişkili ifadeler ortaya çıkmaktadır.

Sonuç olarak; 2002 yılı Genel Seçimi için yapılan benzer çalışmada ortaya konan sonucun pek de değışmediğı görölmektedir. Siyasi partilerin ormana gereken önemi vermediklerini ve ormancılık hakkında tutarlı politikalar oluşturmadıklarını bu çalışma sonucunda da söylemek mümkündür. Oysa Türkiye'de sürdürülebilir ormancılığın gelişmesi için ormancılık politikalarını orta ve uzun vadeli planlara dayandırmaları, bunun için kendi AR-GE birimlerinden, üniversitelerden ve sivil toplum örgütlerinden destek almaları gerekmektedir.

TEŞEKKÜR

Seçim bildirgelerinin teminindeki yardımlarından dolayı **Araş. Gör. H. Batuhan Günşen**'e çok teşekkür ederim.

KAYNAKLAR

- Anonim 2005. Çevre-Orman ve Halk İlişkileri Raporu. I. Çevre ve Ormanlık Şurası (22-24 Mart 2005- Antalya) Çalışma Belgesi. Çevre ve Orman Bakanlığı Yayını. Ankara. S: 223-244.
- Atmış, E. 2003a. Dünyada ve Türkiye’de Ormanlık Katılım. II. Ulusal Ormanlık Kongresi (19-20 Mart 2003) Kitabı. TOD Yayını. Ankara. S:81-101.
- Atmış, E. 2003b. Ormanlarımız ve Siyasal Partiler. Cumhuriyetimizin 80. Yılında Bitkisel Üretim Hayvancılık ve Ormanlık Kongresi (3 Kasım 2003) Bildiriler Kitabı. Tarım Orkam-Sen Yayını. Ankara. S: 189-209.
- Atmış, E. 2003c. Ormanlarımızı Kısa Vadeli Hesaplarımız İçin Yok Etmeyelim. Orman Mühendisliği Dergisi. Cilt: 40. Sayı: 5-6. S: 11-12.
- Atmış, E. 2004. Ormanlar üzerindeki kent kökenli baskılar ve kentli duyarlılığı I. Ulusal Kent Ormanlık Kongresi Bildiriler Kitabı. 9-11 Nisan 2004, Ankara, S: 401-413.
- Ekizoğlu, A. 1997, Orman Toplum İlişkilerinin Ormanların Azalmasına Etkileri. Birlik Haberleri Dergisi. TMMOB Yayını. Yıl: 24. Sayı: Mart 1997. Ankara. S: 25-29.
- Eryılmaz, A. Y. 1985. Ormanlık Politikası Ders Notları. KTÜ Orman Fakültesi Yayını. Yayın No: 96. 213 S. Trabzon.
- Gümüş, C. 2004. Ormanlık Politikası. Cilt 1. KTÜ Orman Fakültesi Yayını. Fakülte Yayın No:34. 444 S. Trabzon.
- Krott, M. 2005. Forest Policy Analysis. Avrupa Orman Enstitüsü (EFI) ve Springer Yayını. Dordrecht/Hollanda. 323 S.
- Özdönmez, M., İstanbullu, T., Akesen, A. ve Ekizoğlu, A. 1996. Ormanlık Politikası. İÜ. Orman Fakültesi Yayını. Yayın No:435. 417 S. İstanbul.
- Özdönmez, M., Akesen, A. ve Ekizoğlu, A. 1999. Halkla İlişkiler. İstanbul Üniversitesi Yayını. Yayın No:4225. 101 S. İstanbul.
- Türker, M. F. 2003. Sürdürülebilir Orman Kaynakları Yönetimi İle Orman Sınırları Dışına Arazi Çıkarma Uygulamaları Arasındaki Etkileşim: Mevcut Durum, Yaşanan Darboğazlar ve Çözüm Önerileri. Orman Kanununun 2/B Maddesinin Uygulanması ve Değerlendirilmesindeki Sorunlar Paneli. 13 Mart 2003. Ankara.
- YSK 2008. Yüksek Seçim Kurulu Web Sayfası. <http://www.ysk.gov.tr/ysk/index.html>. (20 Haziran 2008)

Yararlanılan Siyasal Parti WEB Sayfaları

- AKP, www.akparti.org.tr (09 Temmuz 2007)
- ATP, www.atp.org.tr (11 Temmuz 2007)
- BTP, www.btp.org.tr (11 Temmuz 2007)
- CHP, www.chp.org.tr (10 Temmuz 2007)
- DP, www.dyp.org.tr (09 Temmuz 2007)
- EMEP, www.emep.org (11 Temmuz 2008)
- GP, www.gencpartiankara.com (11 Eylül 2007)
- HYP, www.hyp.org.tr (11 Temmuz 2007)
- İP, www.ip.org.tr (10 Temmuz 2007)
- LDP, www.ldp.org.tr (11 Temmuz 2007)
- MHP, www.mhp.org.tr (09 Temmuz 2007)
- ÖDP, www.odp.org.tr (11 Temmuz 2007)
- SP, www.sp.org.tr (09 Temmuz 2007)
- TKP, www.tkp.org.tr (11 Temmuz 2007)